

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/47/2024
Identifikačné číslo spisu:	6121010143
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6121010143.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci proti obvinenému I. H. pre prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom 17. decembra 2024 v Bratislave o dovolaní obvineného I. H. proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. júla 2023, sp. zn. 3To/39/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného I. H. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej tiež „okresný súd“) rozsudkom zo 6. decembra 2022, sp. zn. 1T/12/2021, uznal obvineného I. H. vinným z prečinu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

ako samostatne zárobková činná osoba, resp. osoba zodpovedná za odvod poistného platiteľa I. H., s miestom podnikania C. XXX, IČO XX XXX XXX, si neplnil povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov tým, že nezaplatil poistné za sociálne poistenie za samostatne zárobkovo činnú osobu za obdobie august 2015 až február 2019 do Sociálnej poisťovne, pobočka Banská Bystrica, Kapitulská č. 27, IČO: 30 807 484 v celkovej výške 6.264,25 eura, aj napriek tomu, že podľa znaleckého posudku Ing. G. č. 3/2021 z 26. augusta 2021 mal v uvedenom období dostatok finančných prostriedkov na odvod poistného.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 a ods. 8, § 46 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 5 mesiacov, výkon ktorého podľa § 43 ods. 1 písm. a) a § 50 ods. 1 Trestného zákona podmiennečne odložil na skúšobnú dobu 12 mesiacov.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež „krajský súd“) uznesením z 13. júla 2023, sp. zn. 3To/39/2023, zamietol podľa § 319

Trestného poriadku ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenému doručené 4. septembra 2023 a jeho obhajcovi 19. septembra 2023, podal obvinený prostredníctvom obhajcu 25. marca 2024 dovolanie a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený po stručnom zrekapitulovaní predchádzajúceho konania a rozhodnutí počas neho vydaných uviedol, že rozhodnutie okresného súdu je založené na nesprávnom hodnotení dôkazov a navyše právne úvahy okresného súdu v niektorých smeroch sú len čiastočne, resp. vôbec neopodstatnené. Poukázal na § 2 ods. 10, ods. 12, a § 119 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku a uviedol, že odvolací súd svoje rozhodnutie v zásade oprel po zrušení svojho predchádzajúceho rozhodnutia len o jediný dôkaz o jeho vine, a to znalecký posudok č. 16/2020, resp. 3/2021 znalkyne Ing. G., tak obhajoba opakovane poukazovala na jeho nedostatky, najmä, že závery, ku ktorým dospela znalkyňa Ing. Z. G. v predloženom znaleckom posudku č. 3/2021 nie sú verifikovateľné ani s prihliadnutím na podklady, z ktorých pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzala a z ktorých je zrejmé, že nie je možné spoľahlivo preukázať, že obvinený v rozhodnom období (august 2015 - február 2019) mal dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie poistného na sociálne poistenie. Z vykonaného dokazovania následne preto podľa obvineného vznikla dôvodná pochybnosť, či finančné zostatky „vypočítané“ znalkyňou v podanom znaleckom posudku, predstavujú skutočný stav ku dňu splatnosti poistného na sociálne poistenie alebo nie. Tento podľa obhajoby zásadný nedostatok uvedených znaleckých posudkov sa vykonaným dokazovaním pred súdom prvého stupňa nepodarilo odstrániť. Rovnako z vykonaného dokazovania nebolo podľa obvineného spoľahlivo, bez akýchkoľvek pochybností, preukázané, že mal dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie poistného na sociálne poistenie za jednotlivé mesiace august 2015 až február 2019, a že úmyselne splatné poistné nezaplatil. Vzhľadom na vzniknuté pochybnosti, ktoré nebolo možné odstrániť ani ďalším dokazovaním, keďže účtovníctvo obvineného bolo vedené v súlade so zákonom o účtovníctve a znalecký posudok vychádzal z iných podkladov, možno podľa neho dospieť len k jednému záveru, že vzniknuté pochybnosti nie je možné odstrániť ani ďalším dokazovaním, ktoré by vzniknuté pochybnosti o úmysle obvineného spáchať žalovaný trestný čin, odstránilo. Pokračoval, že v danom prípade nebolo povinnosťou obvineného dokazovať svoju nevinu, ale práve naopak, cez zásadu prezumpcie nevinu sa vyžaduje, aby sám štát, ktorý nesie v trestnom konaní dôkazné bremeno, nevyhnutne bez akýchkoľvek pochybností dokázal vinu obvineného. Poznamenal, že v prípade, ak z dôkaznej situácie nevyplyva naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty žalovaného trestného činu, je povinnosťou žalobcu, aby svoje tvrdenie preukázal ďalšími dôkazmi a v prípade, ak sa tento dostane do dôkaznej núdze, táto nemôže byť pripočítaná na vrub viny obvineného. Z vykonaného dokazovania nebolo podľa obvineného preukázané naplnenie všetkých zákonných znakov žalovaného trestného činu a vzhľadom na to, že neboli naplnené všetky zákonné znaky skutkových podstat žalovaného trestného činu nezaplattenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona, nemožno podľa neho označiť v obžalobe opísaný skutok ako trestný čin. Zdôraznil, že získal živnostenské oprávnenie od 2. júla 2007, avšak znalkyňou Ing. Z. G. skúmané obdobie sa začína až od mesiaca august 2015.

V ďalšej časti obvinený rozsiahlo spochybňoval závery znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou Ing. G. č. 16/2020 a č. 3/2021, a poukazoval na rozpory so závermi znalkyne Ing. I., ktoré okresný súd podľa neho žiadnym spôsobom neodstránil. Rovnako uviedol, že z vykonaného dokazovania vznikla dôvodná pochybnosť, či finančné prostriedky vypočítané znalkyňou v podanom posudku predstavujú skutočný stav ku dňu splatnosti poistného na sociálne poistenie alebo nie. Pokračoval, že okrem znaleckého posudku Ing. I.Á. č. 55/2022 predložil ako dôkaz aj znalecký posudok prof. Ing. N. Ď., PhD. č. 1/2022, ktorého závery podľa okresného súdu, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, nie je možné riadne skomparovať so závermi ostatných znalcov, pretože obsahoval odlišné zadanie, ktoré nezodpovedalo otázkam položeným ostatným znalcom a „súd preto pri vyhodnocovaní znaleckých záverov a ich správnosti posudzoval použitú metodiku znalcov Ing. Z. G. a Ing. J. I.“, teda de facto bezdôvodne tento dôkaz na hlavnom pojednávaní vykonal, ale v rámci rozhodovania ho nehodnotil a neprihliadal na jeho závery. Podľa názoru obvineného v skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie a pre ktorý bol aj odsúdený absentuje vyjadrenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty označeného

prečinu; v každom prípade tam podľa neho musí byť vyjadrená forma zavinenia, tak aby bolo zrejmé, že obvinený splatné poistné neodviedol a nezaplatil úmyselne s určitým motívom. Pokračoval, že iba tak sa môže stať z jednoduchého neplatenia poistného (napr. z dôvodu insolventnosti alebo preto, že nemohol zaplatiť, pretože bol dlhodobo chorý a pod.) trestný čin. Vo vzťahu k vyššie ustálenému skutku obvinený konštatoval, že len samotné nesplnenie daňovej (odvodovej) povinnosti, resp. spôsobenie dlhu na poistnom nenapĺňa znaky žiadneho trestného činu, nakoľko v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie, t. j. princíp subjektívnej zodpovednosti. Obvinený poukázal na skutočnosť, že bol odsúdený za neplatenie dane a poistného aj za obdobia, pri ktorých aj samotná znalkyňa Ing. Z. G. konštatovala (júla 2015, resp. február až marec 2019 - str. 131 znaleckého posudku č. 3/2021), že nedisponoval dostatočnými finančnými prostriedkami, aby zaplatil poistné na sociálne poistenie, čo napokon podľa neho vyplýva aj zo samotného odsudzujúceho výroku dovolaním napadnutého rozsudku.

Podľa názoru obvineného v danom prípade nebola jeho vina v priebehu dokazovania na hlavnom pojednávaní jednoznačne preukázaná, neboli zistené skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vydanie odsudzujúceho rozhodnutia a vykonané dôkazy nie sú dostatočným podkladom pre uznanie jeho viny. Pokračoval, že opakovane tvrdil, že poistné neuhrádzal preto, lebo nemal dostatok finančných prostriedkov; v prípade, ak mal na účte v banke alebo v pokladni nejaké finančné prostriedky, uprednostnil ich na chod, zachovanie prevádzky, na nákup tovaru, platenie nájmu, energií a pod. Vo výrokovej časti rozsudku podľa obvineného absentuje jeho úmysel, že ako samostatne zárobkovo činná osoba neodviedol a nezaplatil poistné, hoci mal dostatok disponibilných finančných prostriedkov, a tieto boli použité na iný, nie nevyhnutný účel nesúvisiaci s podnikateľskou činnosťou. Podľa obvineného nestačí, že bola naplnená iba objektívna stránka uvedených trestných činov, ale je podľa neho potrebné skúmať aj dôvody, ktoré k takému konaniu viedli. Orgány činné v trestnom konaní, ani súd vôbec nezisťovali, na čo boli prípadné disponibilné finančné prostriedky použité. Podľa obvineného výrok rozsudku nezodpovedá § 163 ods. 3 Trestného poriadku. Súd sa podľa neho uspokojil iba so zistením, že v čase splatnosti podľa znaleckého posudku mal ako samostatne zárobková činná osoba určité finančné prostriedky, ale vôbec neskúmal, či tam boli, na čo boli použité, celkovú hospodársku situáciu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Podľa právneho názoru obvineného je pri trestnom čine neodvedenia dane a poistného potrebné posudzovať každý mesiac, v ktorom mal obvinený ako samostatne zárobková činná osoba povinnosť odvádzať poistné do Sociálnej poisťovne, samostatne, ako samostatný skutok, keďže sa podľa neho jedná o zákonnú mesačnú povinnosť. Ďalej argumentoval, že naformulovaný skutok je jednoduchou konštatáciou daného stavu, ktorý sám o sebe podľa neho nie je trestný a vyjadruje len záver vhodný pre ďalšie konania Sociálnej poisťovne voči nemu ako dlžníkovi. Zo skutkovej vety podľa obvineného nie je zrejmé či konal úmyselne alebo z nedbanlivosti a ani to prečo - aký mal motív. Zopakoval, že v skutku, pre ktorý bolo vznesené obvinenie a pre ktorý bol aj odsúdený absentuje vyjadrenie subjektívnej skutkovej podstaty označeného trestného činu. Obvinený nepoprel, že z odôvodnení rozhodnutí oboch súdov nižších stupňov vyplýva, že tieto sa v danom prípade skúšali zaoberať aj otázkou dokazovania subjektívnej stránky trestného činu - zavinením obvineného, no ich zistenia a závery sa podľa obvineného v tomto smere nijakým spôsobom nepremietli do samotnej skutkovej vety, ktorá je v podstate - podobne ako tomu bolo i v trestnom oznámení Sociálnej poisťovne, len konštatovaním nesplnenia vlastnej odvodovej povinnosti obvineného ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, a teda odviesť splatné poistné ako aj splatné poistné zaplatiť.

Na základe vyššie uvedeného obvinený navrhol, aby dovolací súd z dôvodu, že ako prvostupňový, tak aj odvolací súd nesprávne právne posúdili skutok uvedený v uznesení o vznesení obvinenia, v obžalobe i v rozsudku, čím je podľa neho daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, rozhodol tak, že napadnutým uznesením krajského súdu a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 319 Trestného poriadku, § 278 ods. 1 Trestného zákona v neprospech obvineného; zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad; a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Prokurátorka príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného uviedla, že súdy jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vysvetlili prečo kvalifikovali konanie obvineného ako prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona. Pokračovala, že konanie obvineného bolo právne kvalifikované správne v plnom súlade so zákonom, ako aj s judikatúrou a záväznými stanoviskami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky; následne bol obvinenému podľa prokurátorky uložený zákonný trest. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátorka poukázala na opakovanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v tom smere, že mimoriadny opravný prostriedok - dovolanie neslúži k revízii skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Dodala, že tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu; predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek meniť alebo dopĺňať. Poznamenala, že namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, nemôžu zakladať dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby bolo predmetné dovolanie Najvyšším súdom Slovenskej republiky odmietnuté na neverejnou zasadnutú podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko je podľa nej zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Poškodený k dovolaniu obvineného a k vyjadreniu prokurátorky uviedol, že argumentácia obsiahnutá v podanom dovolaní obvineného je nepravdivá, zavádzajúca a nevychádza zo skutočného právneho stavu preukázaného na hlavnom pojednávaní. Podľa názoru poškodeného súdny znalec Ing. Z. G. vo svojom znaleckom posudku č. 16/2020 a č. 3/2021 jednoznačne a bez pochybností preukázala, skutočnosť, že obvinený mal dostatok finančných prostriedkov na úhradu dlžného poistného za obdobie august 2015 až február 2019. Pokračoval, že na hlavnom pojednávaní, použité metódy dostatočne vysvetlila a zdôvodnila a na všetky položené otázky samosudcu a zúčastnených procesných strán odpovedala kvalifikovane a bez akýchkoľvek pochybností. Súdny znalec Ing. J. I. naproti tomu podľa poškodeného, svoj znalecký posudok č. 2021017 vypracovaný na základe objednávky obvineného dostatočne nezdôvodnila, vychádzala z nesprávnych logických predpokladov (v pokladni obvineného nepočítala s min. hodnotou 0 eur, ale používala záporné hodnoty pokladne) a použité metódy pri vypracovaní znaleckého posudku, dostatočne zdôvodniť nedokázala. Dodal, že obvinený prostredníctvom splnomocneného obhajcu, závery znaleckého posudku č. 16/2020 a č. 3/2021 vypracovaného Ing. Z. G. rozporovať nedokázal, ako ani žiadnym spôsobom nepreukázal nedostatok finančných prostriedkov na uhradenie predpísaného poistného a svoje tvrdenia vôbec žiadnym relevantným spôsobom nepreukázal. Podľa názoru poškodeného okresný súd všetky dôkazy vyhodnotil správne a vo vzájomnej súvislosti; okresný súd mal bez pochybnosti preukázané, že obvinený disponoval dostatkom finančných prostriedkov na úhradu dlžného poistného, tieto však na úhradu vedome nepoužil; okresný súd vydal odsudzujúci rozsudok na základe skutočnosti, ktorými bola vina obvineného bezpochyby preukázaná. Rovnako poškodený uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava vyjadrenia prokurátorky.

Podľa poškodeného dovolanie obvineného nespĺňa základné zákonné dôvody, ktoré sa vyžadujú na podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 371 a nasl. Trestného poriadku a zastáva právny názor, že Najvyšší súd Slovenskej republiky by mal predmetné dovolanie obvineného v celom rozsahu podľa § 382 Trestného poriadku odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo

rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvineným uplatnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nie sú v posudzovanej veci zjavne splnené.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a/alebo hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd najprv vo všeobecnosti uvádza, že predmetný dovolací dôvod je upravený alternatívne - buď je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo vychádza z nesprávneho použitia iného hmotnoprávneho ustanovenia. V oboch prípadoch však platí existencia právnej chyby, nie skutkovej. V dôsledku toho dovolací súd pri uplatnení tohto dôvodu nemôže skúmať a spochybňovať skutkové zistenia, nakoľko ťažisko dokazovania v trestnom konaní je totiž pred prvostupňovým súdom a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd. Pri posudzovaní opodstatnenosti tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd hodnotí skutkový stav len z hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008). Prostredníctvom tohto dôvodu nemožno nahrádzať iné mimoriadne opravné prostriedky (obnovu konania a zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní), ktoré slúžia na nápravu nedostatkov v skutkových zisteniach.

Povedané inými slovami predmetný dovolací dôvod dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, tzn. nie je prípustné právne účinne namietať, že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu. Ďalej predpokladá výlučne chyby právne, ktoré sa dotýkajú právneho posúdenia zisteného skutku v tom zmysle, že tento bol v rozpore s Trestným zákonom posúdený buď ako prísnejší alebo miernejší trestný čin, alebo že vôbec nemal byť posúdený ako trestný čin pre existenciu niektorej Trestným zákonom predpokladanej okolnosti vylučujúcej trestnú zodpovednosť páchatel'a alebo protiprávnosť činu. Spomenutý dovolací dôvod je okrem toho daný aj nesprávnou aplikáciou iného hmotnoprávneho ustanovenia, ktorá nemusí bezprostredne súvisieť len s právnym posúdením skutku, ale sa môže dotýkať, napr. rozhodovania o treste, či ochrannom opatrení (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 47/2014-II).

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo môže spočívať v kvalifikácii zisteného skutku ako iného trestného činu, než ako zodpovedá správne

použitíu zákona, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa súdeným skutkom dopustil. Právnym posúdením skutku sa rozumie jeho hmotnoprávne posúdenie. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok ustálený v napadnutom rozhodnutí súdu pôvodnom konaní bol subsumovaný (podriadený) pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Východiskom pre zistenie tohto dovolacieho dôvodu je opis skutku, ako bol ustálený v príslušnom výroku, t. j. v tzv. skutkovej vete napadnutého rozhodnutia vo veci (primerane uznesenie najvyššieho súdu z 10. februára 2010, sp. zn. 3 Tdo 39/2009). Predmetom tohto dovolacieho dôvodu tak (ako už bolo vyššie uvedené) môže byť len nesprávne právne posúdenie v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (pozri tiež stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 3/2011).

Nesprávnosť právnych úvah uvedených v odôvodnení dovolaní napadnutého rozhodnutia nie je dôvodom na konštatovanie splnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ak skutková veta výroku o vine zodpovedá podľa hodnotenia dovolacieho súdu použitej právnej kvalifikácii. Ak dovolacie námietky (sčasti) smerujú proti skutkovým zisteniam a tomu zodpovedajúcim dôkazným hodnotiacim úvahám súdu, tak v celom tomto rozsahu ich nemožno v dovolacom konaní (na rozdiel od konania odvolacieho) preskúmať. Relevantné (preskúmateľné) sú námietky voči samotnej právnej kvalifikácii, ale len v tom rozsahu, v ktorom túto kvalifikáciu spochybňujú z hľadiska reálií súdom zisteného skutku (teda nie z hľadiska iných skutkových zistení) (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 49/2013-I).

Pod pojmom „skutok“ treba rozumieť udalosť vo vonkajšom svete vyvolanú aktívnym alebo pasívnym prejavom vôle páchatel'a (konaním), ktoré sa stáva trestným činom, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 46/2013). Vo vzťahu k pojmu „skutková veta“, je potrebné uviesť, že odráža faktické okolnosti, ktoré sú právne relevantné z hľadiska základnej alebo kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu, teda kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona (pozri stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 14/2019-I). Pre úplnosť skutkovej vety postačuje, ak obsahuje pojmy a gramatické formulácie, ktoré významovo zodpovedajú (všetkým) znakom skutkovej podstaty trestného činu. Rovnako musí byť odrazom právnej vety, nie však jej kópiou. Je neprístupné formulovať skutkovú vetu spôsobom, že táto síce vo výsledku obsahuje všetky zákonné znaky danej skutkovej podstaty, ale je nepreskúmateľná v tom, akým konkrétnym konaním a za akých konkrétnych okolností malo dôjsť k spáchaniu trestného činu. Skutková veta (popis skutku) nie je totožná s právnou vetou a spravidla nepoužíva terminológiu právnej vety (teda terminológiu dotknutého zákonného ustanovenia), aj keď sa niekedy použité výrazy a formulácie skutkovej a právnej vety nevyhnutne prekrývajú (zhodujú). Skutková veta však musí s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovať všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 22/2015-III).

Skutková veta má teda stručne a výstižne vyjadriť žalovaný skutok, ktorého sa obžalovaný podľa zistenia súdu dopustil. Skutok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený v zmysle § 163 ods. 1, písm. c), ods. 3 Trestného poriadku (predovšetkým spôsob jeho spáchania) tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu, za ktorý bol obžalovaný uznaný vinným. Ak neobsahuje skutková veta vo výroku o vine úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty; teda ak pri formulovaní skutkových záverov súd opomenie určitú, nie bezvýznamnú časť skutkových zistení, ktoré vyšli v konaní najavo, dochádza k porušeniu práva obžalovaného na spravodlivý proces (pozri rozsudok najvyššieho súdu z 9. decembra 2010, sp. zn. 1 TdoV 22/2010, nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. januára 2016, sp. zn. III. ÚS 509/2015, a z 20. decembra 2017, sp. zn. II. ÚS 521/2017).

Najvyšší súd (ako jeho judikatúra už chronicky zdôrazňuje) teda v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len posúdi, či skutok zistený súdom zodpovedá použitej právnej kvalifikácii (všetkým jej znakom). Nevstupuje do procesu hodnotenia dôkazov, teda dôkazy nehodnotí ani nepreskúmava správnosť úvah skôr vo veci konajúcich súdov pri hodnotení dôkazov. Je potrebné tiež zdôrazniť, že podoba skutku uvedená vo výroku rozsudku (správnosť kvalifikácie ktorej sa preskúmava) sa nemôže považovať za doplnenú obsahom odôvodnenia rozsudku a dovolací súd musí pri svojom kvalifikačnom prieskume vychádzať výlučne zo skutkovej vety odsudzujúceho výroku napadnutého rozsudku (pozri odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 22/2015).

Najvyšší súd v kontexte vyššie uvedeného ako aj vo vzťahu k správnosti právnej kvalifikácie konania obvineného, ktoré okresný súd kvalifikoval ako prečin nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona, poukazuje na argumentáciu a závery okresného súdu, ktoré si osvojil krajský súd, že dokazovaním na hlavnom pojednávaní bolo preukázané, že obvinený ako samostatne zárobkovo činná osoba podnikajúca pod obchodným menom I. H., s miestom podnikania C. XXX, C., IČO:XX XXX XXX bol povinný podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov platiť do Sociálnej poisťovne v lehote splatnosti poistné za jednotlivé mesiace v období júl 2015 až február 2019. Okresný súd nariadil znalecké dokazovanie Ing. Z. G. s cieľom zistiť, či mal obvinený v čase splatnosti jednotlivých splátok poistného dostatok finančných prostriedkov na ich úhrady. Obvinený v konaní predložil opakovane znalecký posudok vypracovaný Ing. J. I. a prof. Ing. N. Ď.. Pri bližšom skúmaní okresný súd zistil, že znalecký posudok vypracovaný prof. Ing. N. Ď. obsahoval odlišné zadanie, ktoré nezodpovedalo otázkam položeným ostatným znalcom, z uvedeného dôvodu súd nemohol jeho závery riadne skomparovať so závermi ostatných znalcov. Okresný súd preto pri vyhodnocovaní znaleckých záverov a ich správnosti posudzoval použitú metodiku znalcov Ing. Z. G. a Ing. J. I. pri vypracovaní znaleckého posudku. Hlavným sporným východiskom pri metodickom postupe znalcov bolo zhodnotenie výšky disponibilných finančných prostriedkov v pokladni obvineného. Okresný súd pokračoval, že metodický postup použitý znalkyňou Ing. J. I., ktorá pri narastajúcich záväzkoch tie premietala do postupne narastajúcich záporných hodnôt disponibilných finančných prostriedkov počas celého sledovaného obdobia, súd vyhodnotil ako logicky nesprávny a v rozpore so Zákonom o účtovníctve. V uvedenej veci sa preto okresný súd stotožnil s argumentáciou a metodickým postupom znalkyne Ing. Z. G., ktorá záväzky nezapočítavala do záporných disponibilné finančné prostriedky a tým sa nedostala do logického rozporu, ale postupovala súladne so zásadami Zákonu o účtovníctve. Z jej znaleckých záverov jednoznačným spôsobom, na základe poskytnutej dokumentácie, bolo preukázané, že obvinený v sledovanom období mal finančné prostriedky v čase splatnosti jednotlivých splátok. Okresný súd v konaní obvineného vzhliadol závažné nedostatky pri vedení účtovníctva, porušenie povinností a konanie v rozpore s odbornou starostlivosťou. Porušenie povinností uložených zákonom nemôže požívať právnu ochranu a nemožno takejto skutočnosti využiť ako spôsobilú procesnej obrany, keďže obvinený sa sám dostal do dôkaznej núdze a pripravil sa o kvalifikovanú možnosť preukázania insolventnosti v sledovanom období za predpokladu, žeby riadne viedol vlastné účtovníctvo. Záverom okresný súd vychádzajúc zo znaleckých záverov Ing. Z. G. uznal obvineného vinného v zmysle obžaloby.

Vo vzťahu k námietke obvineného týkajúcej sa absencie subjektívnej stránky v posudzovanom prípade dovolací súd len v stručnosti odkazuje na svoju stabilnú rozhodovaciu prax, v zmysle ktorej motív páchatel'a a subjektívna stránka trestného činu sú znaky, ktoré sa síce týkajú psychiky páchatel'a, ale prejavujú sa navonok v spáchanom skutku a dokazujú sa rovnako ako objektívne znaky trestného činu (konanie, následok a príčinný vzťah). Namietanie ich nezistenia alebo nesprávneho či neúplného zistenia v dôsledku nevykonania dokazovania alebo nesprávneho vyhodnotenia vykonaného dokazovania až v dovolaní predstavuje namietanie skutkových zistení a záverov, čo ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nepripúšťa (ZSP 40/2010).

Záver o tom, či tu je zavinenie v zmysle Trestného zákona a v akej forme (§ 15 a § 16 Trestného zákona), je záverom právnym. Tento právny záver o subjektívnych znakoch trestného činu sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako ako záver o

objektívnych znakov trestného činu. Skutočnosti duševného (psychického) života významné pre právny záver o tom, či tu je zavinenie a v akej forme, sú predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu. Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o zavinení, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkaznému prostriedku, ale na zavinenie a jeho formu treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol trestný čin spáchaný a zo všetkých dôkazov významných z tohto hľadiska, vrátane priznania obvineného, pokiaľ existuje. So zreteľom na zásadu voľného hodnotenia dôkazov (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) zákon neprikladá a priori žiadnemu dôkazu osobitný význam. Nemožno preto len zo skutočnosti, že obvinený skutok poprel, vyvodiť, že zistenie priameho úmyslu neprichádza do úvahy. Tento úmysel, tak ako iné formy zavinenia, možno zistiť aj na podklade iných dôkazov, nielen z priznania obvineného (primerane R 60/1972-IV).

Podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona trestného činu nezaplattenia dane a poistného sa dopustí ten, kto vo väčšom rozsahu nezaplatí splatnú daň, poistné na sociálne poistenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie.

Z hľadiska subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie (§ 17 Trestného zákona), pričom sa, ako uviedli nižšie súdy v odôvodneniach svojich rozhodnutí, vyžaduje aspoň nepriamy úmysel. Úmyslom páchatel'a musia byť pokryté všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu vrátane nezaplattenia. Pričom úmysel sa musí vzťahovať aj na okolnosť, že ide o nezaplattenie dane, poistného na sociálne poistenie, verejného zdravotného poistenia alebo príspevku na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sú splatné. Preto ak páchatel' objektívne nemá finančné prostriedky na zaplattenie splatnej dane alebo splatného poistného, úmysel nezaplatiť daň alebo poistné nie je naplnený.

Najvyšší súd sa stotožňuje s názorom obvineného, že len samotné nesplnenie daňovej (odvodovej) povinnosti nenaplnia znaky žiadneho trestného činu, nakoľko v slovenskom trestnom práve sa uplatňuje princíp zodpovednosti za zavinenie, t. j. princíp subjektívnej zodpovednosti. Z dikcie citovaného ustanovenia § 278 ods. 1 Trestného zákona vyplýva, že z hľadiska naplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu sa vyžaduje úmyselné konanie páchatel'a podľa § 15 Trestného zákona. Úmyselné zavinenie pritom nie je možné vyvodzovať automaticky a výlučne z porušenia konkrétnej daňovej povinnosti. Skutočnosť, že k zaplatteniu dane, poistného na sociálne poistenie, verejného zdravotného poistenia alebo príspevku na starobné dôchodkové sporenie minimálne vo väčšom rozsahu v deň splatnosti nedošlo, je totiž formálnym znakom objektívnej stránky trestného činu, preukázaním ktorého nie je možné rezignovať na objasnenie subjektívnej stránky. Z hľadiska zavinenia zohráva podstatný rozdiel to, či osoba (platiteľ dane, platiteľ poistného na sociálne poistenie, verejného zdravotného poistenia alebo príspevku na starobné dôchodkové sporenie) splatnú daň, poistné na sociálne poistenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie nezaplatí z dôvodu, že nechce, alebo objektívne nemôže (napr. z dôvodu insolventnosti, choroby a pod). Uvedená okolnosť je diferenciálnym faktorom medzi „prostým“ nezaplattením daňovej (odvodovej) povinnosti na jednej strane a trestným činom na strane druhej. Z hľadiska trestnosti konania spočívajúceho v nezaplattení dane, poistného na sociálne poistenie, verejného zdravotného poistenia alebo príspevku na starobné dôchodkové sporenie je teda nevyhnutné skúmať solventnosť páchatel'a a to, či v dňoch splatnosti mal peňažné prostriedky k dispozícii, avšak tieto úmyselne neuhradil. Vyjadrenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty označeného trestného činu musí byť súčasne premietnuté aj do znenia samotnej skutkovej vety, nakoľko bez jej uvedenia by išlo len o konštatovanie nesplnenia vlastnej daňovej (odvodovej) povinnosti, ktoré, ako už bolo vysvetlené skôr, nenaplnia parametre žiadneho trestného činu (primerane uznesenie najvyššieho súdu z 24. septembra 2018, sp. zn. 6 Tdo 77/2017).

Dovolací súd sa nestotožnil s názorom obvineného, že zo skutkovej vety nie je zjavné, či konal úmyselne alebo z nedbanlivosti a ani to prečo, resp. aký mal motív. Jeho úmysel je vyjadrený dostatočne formuláciou, že ... nezaplatil poistné za sociálne poistenie ... aj napriek tomu, že podľa znaleckého posudku ... mal v uvedenom období dostatok finančných prostriedkov na odvod poistného. O solventnosti obvineného a jeho dostatku finančných prostriedkov, ktoré mohol odvieť do Sociálnej

poist'ovne v stanovenej výške, svedčí vyššie uvedený znalecký posudok znalkyne Ing. Z. G. (č. l. 228 - 363). Najvyšší súd v tejto súvislosti rovnako poukazuje na závery uvedené v napadnutom odôvodnení uznesenia krajského súdu, že obvinený si bol vedomý, že je povinný platiť poistné na sociálne poistenie, ale toto poistenie neplatil a ako sám uviedol, uprednostnil a uhrádzal iné záväzky (pohonné hmoty, faktúry atď.), tzn. v predmetnej veci je daná subjektívna stránka skutkovej podstaty daného trestného činu minimálne vo forme nepriameho úmyslu, nakoľko obvinený vedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený trestným zákonom, a pre prípad, že ho spôsobí, s tým bol uzrozumený. Ostatné znaky skutkovej podstaty boli taktiež naplnené, čo nebolo namietané a taktiež vyplýva z vykonaného dokazovania.

Na podklade toho dovolací súd konštatuje, že zo znenia predmetného skutku je preukázané naplnenie aj subjektívnej stránky skutkovej podstaty predmetného trestného činu (vo forme nepriameho úmyslu). Týmto spôsobom zistené skutkové okolnosti zodpovedajú právnej kvalifikácii skutku. Možno teda zhrnúť, že skutková veta obsahuje úplný popis skutočností rozhodných pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu nezaplatenia dane podľa § 278 ods. 1 Trestného zákona. Súčasne je potrebné doplniť, že pokiaľ sa obvinený nestotožňuje s hodnotením dôkazov súdmi nižšieho stupňa, táto skutočnosť nemôže zakladať žiadny dovolací dôvod.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k záveru, že v posudzovanej veci dôvody dovolania nie sú zjavne splnené, a preto dovolanie obvineného I. H. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí odmietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.